

Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnan koordinointi kunnissa

Koordinaattorikyselyn tuloksia syksyiltä 2022

Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnan koordinaatio kuntatasolla on keskeinen menestystekijä varhaiskasvatuksen liikunnallisen toimintakulttuurin rakentamisessa. Tämä raportti esittelee koordinaattoreiden moninaista työnkuvaa ja Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnan koordinoinnin tilannetta kunnissa.

Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnan koordinointi kunnissa:
Koordinaattorikyselyn tuloksia syksyiltä 2022

Marianne Turunen, Likes, Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Katja Rajala, Likes Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Tuomas Kukko, Likes, Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Katariina Kämpö, Likes, Jyväskylän ammattikorkeakoulu

ISBN 978-951-830-690-3 (PDF)

Kustannuspaikka: Jyväskylä 2023

Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö

© Tekijät ja Jyväskylän ammattikorkeakoulu 2023

Kustantaja: Jyväskylän ammattikorkeakoulu

SISÄLLYS

Liikkuva varhaiskasvatus -koordinaattorikyselyn toteutus.....	4
Koordinaattoreiden toimenkuva ja resurssit	5
Työaika ja tehtävänimike	5
Työtehtävät	5
Työn kuormittavuus	8
Liikkuva varhaiskasvatus -toiminta kunnissa	9
Varhaiskasvatuksen henkilöstö toiminnan voimavarana	10
Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen.....	11
Toiminnan vakiintuminen	12
Yhteenveto ja pohdinta.....	16
Lisätietoja	19
Lähteet	19

Liikkuva varhaiskasvatus -koordinaattorikyselyn toteutus

Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelma on varhaiskasvatukseen kohdistuva valtakunnallinen liikkumis- ja hyvinvointiohjelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen Liikkuvat-kokonaisuuteen kuuluvan Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelman tavoitteena on, että varhaiskasvatus mahdollistaa lapsen liikkumisen vähintään kaksi tuntia päivässä, mikä kattaa 2/3 varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suosituksista¹.

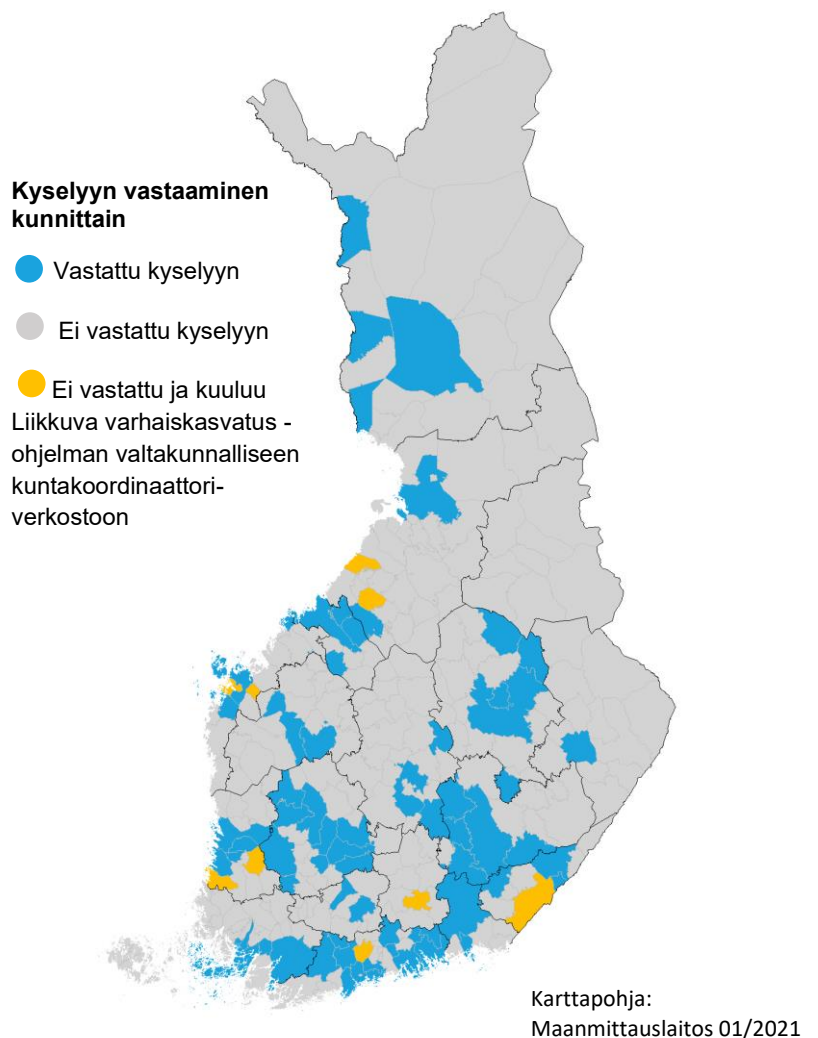
Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelmaan oli rekisteröitynyt vuoden 2022 loppuun mennessä yhteensä 2967 varhaiskasvatuksen toimipaikkaa². Valtakunnalliseen Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelman kuntakoordinaattoreiden verkostoon kuului syksyllä 2022 yhteensä 42 kuntaa.

Kysely

Liikkuva varhaiskasvatus -koordinaattoreille toteutettiin kysely syys-lokakuussa 2022. Tavoitteena oli selvittää kuntakoordinoinnin valtakunnallinen nykytila ja toiminnan vakiintumisen tilanne kunnissa. Kysely toteutettiin osana Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelman tutkimusta ja seuranta, jonka toteutuksesta vastaa Jyväskylän ammattikorkeakoulun Likes.

Kyselyyn vastasi 75 koordinaattoria 69 kunnasta. Vastaaajista 63 oli naisia, 10 miehiä ja kaksi ei ilmoittanut sukupuoltaan. Vastaaajat työskentelivät yleisimmin (70 %) kunnan sivistyspalveluissa varhaiskasvatuksen tulosalueella. Loput vastaaajista työskenteli kunnan hyvinvointipalveluissa, liikunta-, vapaa-aika- ja kulttuuripalveluissa tai kasvun ja oppimisen palveluissa.

Vastauksia saatiin ympäri Suomen eri kokoisista kunnista (kuva 1). Suurista kunnista tavoitettiin lähes kaikki (89 % yli 100 000 asukkaan kunnista). Kyselyn vastaukset esitetään osittain kuntanäkökulmasta, jolloin n=69 ja osin vastaajanäkökulmasta, jolloin n=75.

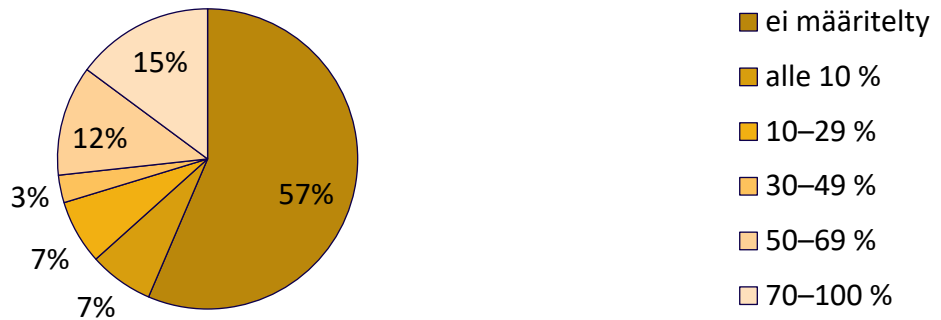

Kuva 1. Liikkuva varhaiskasvatus -koordinaattorikyselyn vastaajat kunnittain

Koordinaattoreiden toimenkuva ja resurssit

Työaika ja tehtävänimike

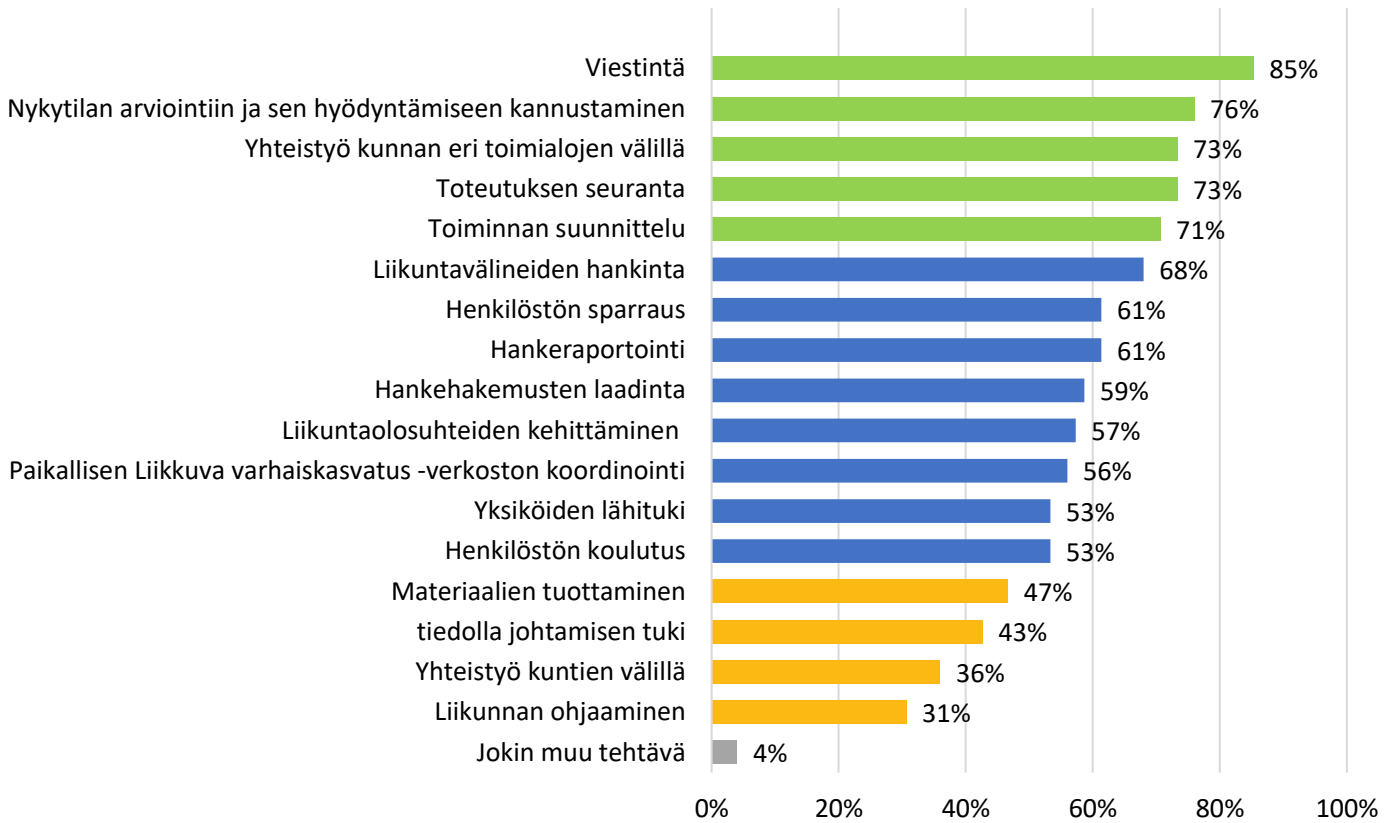
Liikkuva varhaiskasvatus -koordinaattorit tekivät koordinointityötä yleisimmin yhtenä osana kokonaistyönkuvaansa. Usein koordinointiin käytettävää työaika ei ollut erikseen määritelty (kuvio 1). Noin kolmanneksen (32 %) tehtävänimike oli joko hanke- tai liikuntakoordinaattori. Moni koordinoi toimintaa osana varhaiskasvatuksen esimies- tai johtotehtäviä nimikkeillä päiväkodinjohtaja, varhaiskasvatuksen johtaja tai varhaiskasvatuspäällikkö. Suurin osa (83 %) koordinaattoreista ei koordinoinut muita liikkumista edistäviä ohjelmia kunnassaan Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnan lisäksi.

Kuvio 1. "Mikä osuus työajastasi on sovittu käytettäväksi Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnan koordinointiin?" (n=75).

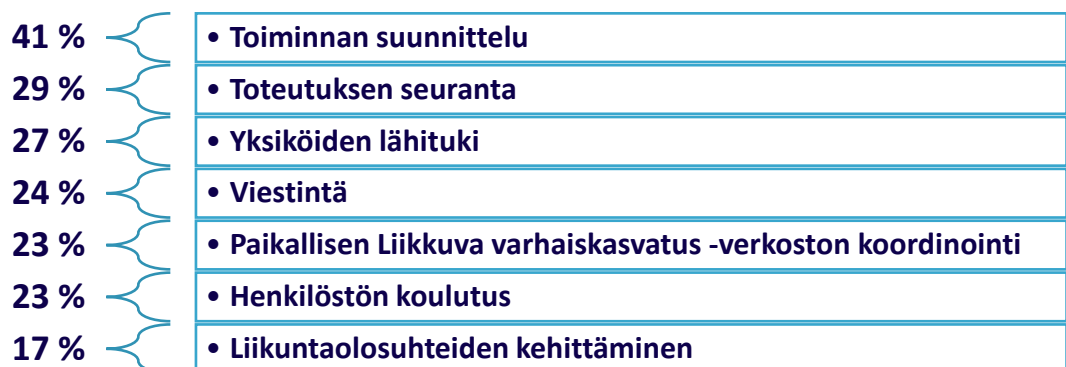
Työtehtävät

Koordinaattoreiden toimenkuvaan sisältyi keskimäärin kymmenen erilaista työtehtävää. Yleisintä oli viestintä ja harvinaisinta liikunnan ohjaaminen (kuvio 2). Koordinaattoreiden työtehtävissä oli vaihtelua kuntakoon mukaan. Esimerkiksi liikunnan ohjaamisessa oli suuret erot pienten ja suurten kuntien välillä. Yli 20 000 asukasta kunnissa (n=35), vain 17 prosenttia koordinaattoreista ohjasi liikuntaa ja alle 20 000 asukkaan (n=40) kunnissa jopa 78 prosenttia.

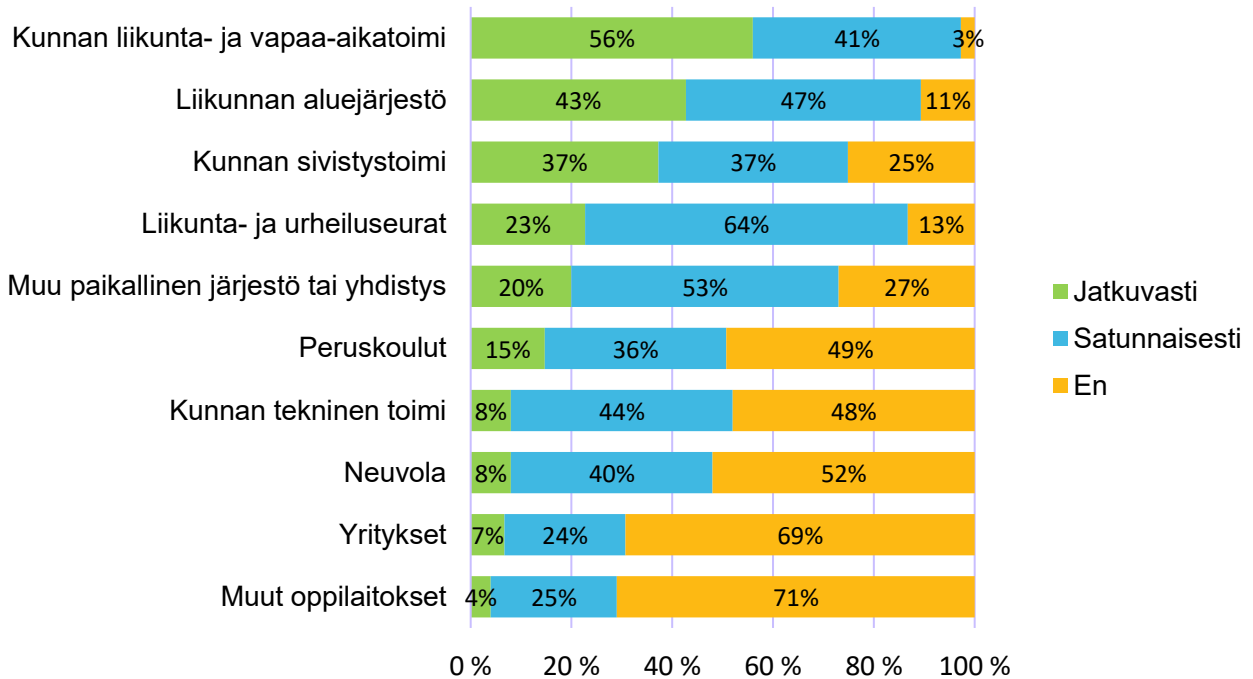
Kuvio 2. "Mitä työtehtäviä teet Liikkuva varhaiskasvatus -toimintaa koordinooidessasi?" (n=75).

Vastaajia pyydettiin valitsemaan ilmoittamistaan työtehtävistä kolme keskeisintä (kuvio 3). Keskeisimmät työtehtävät Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnan koordinoinnissa olivat toiminnan suunnittelu, toteutuksen seuranta, yksiköiden lähituki ja viestintä.

Kuvio 3. Keskeisimmät Liikkuva varhaiskasvatus -koordinointiin liittyvät työtehtävät (n=75).

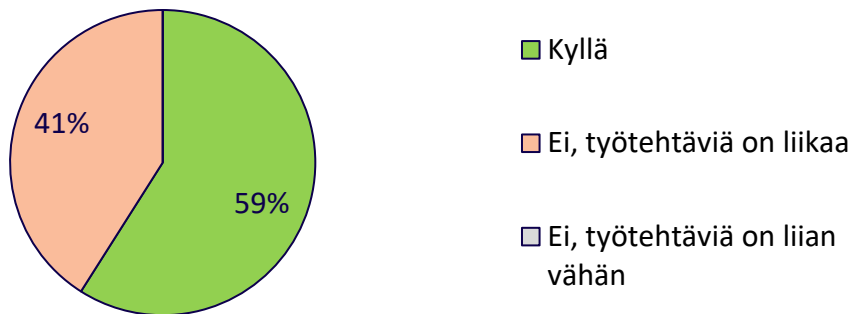
Koordinaattoreista 52 prosenttia oli jäsenenä alueellisessa tai valtakunnallisessa Liikkuva varhaiskasvatus -verkostossa. Kunnan sisällä koordinaattorit tekivät yhteistyötä Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnassa yleisimmin liikunta- ja vapaa-aikatoimen, liikunnan aluejärjestön, sivistystoimen sekä liikunta- ja urheiluseurojen kanssa (kuvio 4). Yhteistyön toivottiin yhä tiivistyvän liikunta- ja vapaa-aikatoimen, liikunnan aluejärjestöjen sekä liikunta- ja urheiluseurojen kanssa. Yhteistyötä toivottiin lisää myös neuvolan kanssa. Tällä hetkellä neuvolan kanssa teki yhteistyötä noin puolet vastaajista.

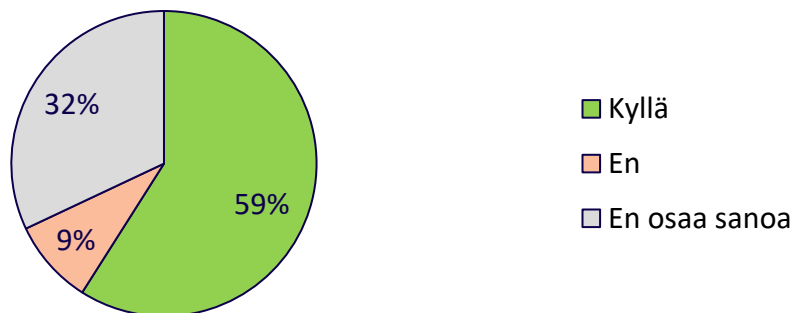
Kuvio 4. "Kuinka usein teet yhteistyötä seuraavien tahojen kanssa?" (n=75).

Työn kuormittavuus

Liikkuva varhaiskasvatus -koordinaattoreiden kokemukset työn määrästä ja ulkoapäin tulevista odotuksista olivat yli puolen osalta myönteisiä (kuviot 4 ja 5). Vajaa puolet (41 %) koordinaattoreista koki, että työtehtäviä oli liikaa suhteessa käytettävissä olevaan työaikaan. Koordinaattoreista 11 prosenttia tuntee olevansa työpäivän jälkeen kohtuuttoman uupuneita erittäin tai melko usein, 35 prosenttia silloin tällöin, 37 prosenttia melko harvoin ja 15 prosenttia ei juuri koskaan. Erittäin tai melko usein työpäivän jälkeistä kohtuutonta uupumusta kokeneista lähes kaikilla oli oman kokemuksensa mukaan liikaa työtehtäviä suhteessa työaikaansa.

Kuvio 5. "Koetko, että sinulla on sopiva määrä työtehtäviä suhteessa käytettävissä olevaan työaikaan?" (n=75).

Kuvio 6. "Koetko, että muiden odotukset työtäsi ja sen aikaansaannoksia kohtaan ovat realistiset?" (n=75).

Liikkuva varhaiskasvatus -toiminta kunnissa

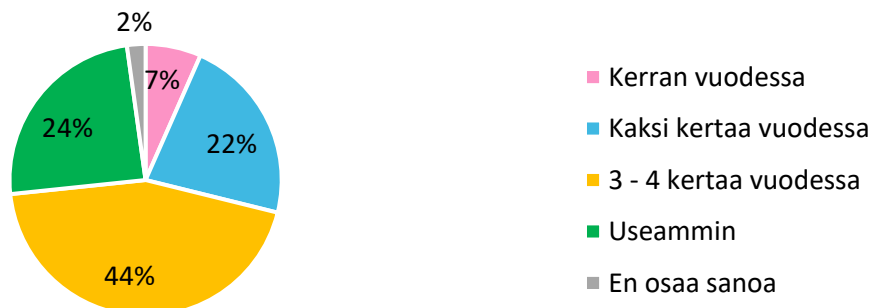
Kyselyyn vastanneissa 69 kunnassa oli yhteensä 1 969 varhaiskasvatuksen toimipaikkaa, joista kunnallisen varhaiskasvatuksen toimipaikkoja oli 1 500 ja yksityisen varhaiskasvatuksen toimipaikkoja 469. Toimipaikkojen määrä kunnissa vaihteli yhdestä useisiin satoihin keskiarvon ollessa 29 toimipaikkaa. Yhden toimipaikan kuntia oli 12. Yli 20 000 asukkaan kunnissa oli keskimäärin 63 toimipaikkaa ja alle 20 000 asukkaan kunnissa keskimäärin 5 toimipaikkaa. Yksityistä varhaiskasvatusta oli 39 kunnassa, perhepäivähoitoa 63 kunnassa ja avointa varhaiskasvatusta 42 kunnassa.

Liikkuva varhaiskasvatus -toimintaa toteutettiin kaikkien kunnallisten varhaiskasvatuksen toimipaikkojen laajuudella 93 prosentissa kunnista (taulukko 1). Kunnista 53 järjesti Liikkuva varhaiskasvatus -toimintaa perhepäivähoidossa ja 39 avoimessa varhaiskasvatuksessa. Yksityinen varhaiskasvatus oli mukana Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnassa 18 kunnassa. Toiminta oli kunnan kaikkien toimipaikkojen laajuista 47 kunnassa.

Taulukko 1. Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnan laajuus kuntien sisällä (n=69).

Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnassa mukana olevat toimipaikat kunnittain	Kuntia (lkm)
Kunnallinen varhaiskasvatus mukana	69
- kaikki toimipaikat	64
- osa toimipaikoista	5
Perhepäivähoito mukana	53
Avoin varhaiskasvatus mukana	31
Yksityinen varhaiskasvatus mukana	18

Kunnan sisäinen Liikkuva varhaiskasvatus -toimintaa kehittävä verkosto toimi 65 prosentissa kunnista. Verkostot kokoontuivat 1–2 kertaa vuodessa 29 prosentissa, 3–4 kertaa vuodessa 44 prosentissa ja tätä useammin 24 prosentissa kunnista (kuvio 7).

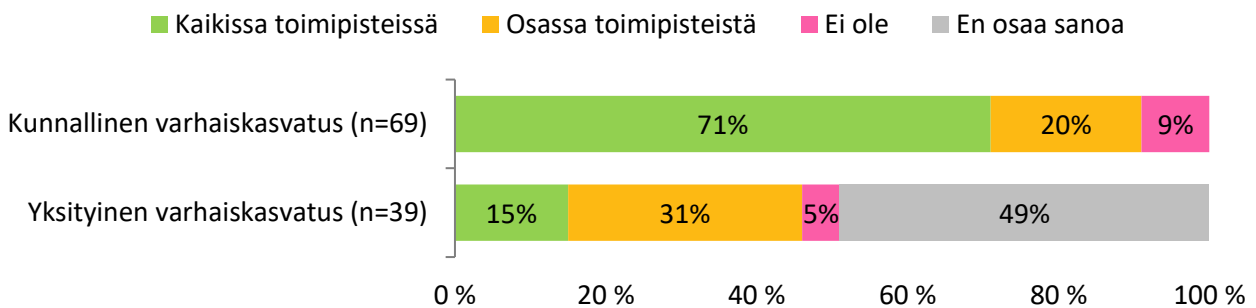

Kuvio 7. ”Kuinka usein Liikkuva varhaiskasvatus -toimintaa kehittävä verkosto kokoontuu?”

Varhaiskasvatuksen henkilöstö toiminnan voimavarana

Varhaiskasvatuksen henkilöstö on avainasemassa toiminnan toteutuksessa. Kunnista 88 prosenttia järjesti varhaiskasvatuksen henkilöstölle koulutusta liikunnallisen toimintakulttuurin edistämistä varhaiskasvatuksessa.

Liikuntavastaavien nimeäminen kunnallisen varhaiskasvatuksen toimipaikoissa oli yleisempää verrattuna yksityiseen varhaiskasvatukseen (kuvio 8). Kunnista 71 prosentissa oli nimetty liikuntavastaava kaikkiin kunnallisen varhaiskasvatuksen toimipaikkoihin ja 20 prosentissa osaan toimipaikoista. Perhepäivähoidossa ja avoimessa varhaiskasvatuksessa liikuntavastaavia oli alle puolessa kunnista, joissa niitä järjestettiin.

Kuvio 8. Onko kuntasi kunnallisen varhaiskasvatuksen ja yksityisen varhaiskasvatuksen toimipaikoissa liikuntavastaavia?

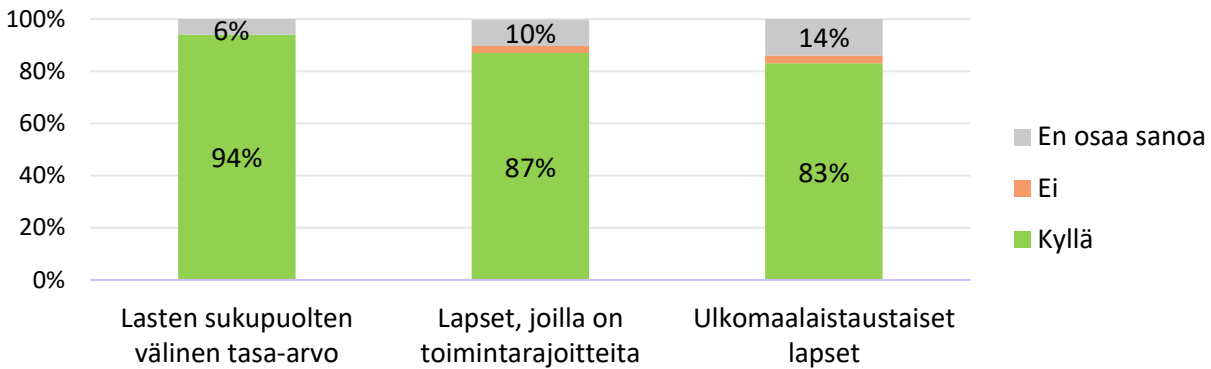
Henkilöstön työhyvinvointia tuettiin kaikissa kunnissa (kuvio 9). Yleisimpiä tukimuotoja olivat liikunta- ja hyvinvointiedut. Yli puolet kunnista tarjosi asiantuntijapalveluita ja liikuntaneuvontaa henkilöstölle. Vastauksissa oli vaihtelua kuntakoon mukaan. Yli 20 000 asukkaan kunnissa hyvinvointisovellukset olivat pieniä kuntia yleisempiä ja alle 20 000 asukkaan kunnissa hyvinvointimittaukset ja osallistuminen yhdessä liikunta- ja hyvinvointitapahtumiin olivat suuria kuntia yleisempiä.

Kuvio 9. Varhaiskasvatushenkilöstön hyvinvointiin liittyvät tukimuodot kunnissa (n=69).

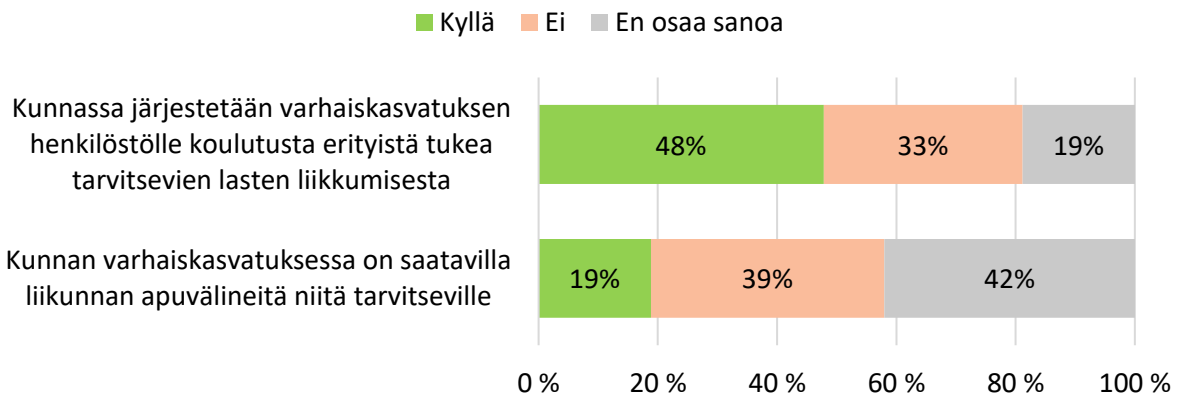
Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen

Koordinaattoreiden arvion mukaan lasten sukupuolten välinen tasa-arvo, lapset, joilla on toimintarajoitteita ja ulkomaalaistaustaiset lapset oli yleensä huomioitu kuntien Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnassa. Yli 83 prosenttia koordinaattoreista arvioi, että nämä asiat on huomioitu (kuvio 10).

Kuvio 10. "Onko kuntasi Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa huomioitu:" (n=69).

Noin puolet kunnista järjesti koulutusta varhaiskasvatuksen henkilöstölle erityistä tukea tarvitsevien lasten liikkumisesta (kuvio 11). Liikunnan apuvälineitä oli hankittu noin joka viidenteen kuntaan. Liikunnan apuvälineet olivat asentotukia, erityispyöriä, luistelutukia, maastorattaita ja kävelyvaljaita.

Kuvio 11. Kuntien toimenpiteet erityistä tukea tarvitsevien lasten liikkumisen ja liikunnan edistämiseksi varhaiskasvatuksessa (n=69).

Koordinaattorit saivat kertoa tarkemmin yhdenvertaisuuden edistämisestä kuntansa Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnassa (kuva 2). Avoimen vastauksen antoi 22 koordinaattoria. Useissa vastauksista sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden todettiin olevan rakenteellinen osa varhaiskasvatusta tai osa varhaiskasvatussuunnitelman mukaista toimintaa. Vastauksissa, joissa yhdenvertaisuuden kerrottiin olevan toiminnan lähtökohtana, ei usein kuvailtu tarkemmin tehtyjä suunnitelmia tai toimenpiteitä. Kahden koordinaattorin vastauksissa todettiin, että vaikka erityisiä suunnitelmia tai toimenpiteitä ei ole tehty, perustoiminta on yhdenvertaista.

Esimerkit, joita koordinaattorit antoivat yhdenvertaisuuden edistämiseksi tehdyistä varsinaisista toimenpiteistä, olivat osallistumista tukevien materiaalien hankinta, varhaiskasvattajien kannustaminen ja kouluttaminen, toimintarajoitteisille suunnattu liikkumishanke sekä esteettömät olosuhteet. Kaksi vastaajaa kertoi, että yhdenvertaisuus tai ulkomaalaistaustaisten lapsien huomiointi voitaisiin ottaa jatkossa erikseen tarkasteluun.

Kerro halutessasi lisää yhdenvertaisuuden edistämisestä Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnassa?

Kaikilla on mahdollisuus osallistua liikkumiseen ja liikuntaan omalla tasollaan ja omista kiinnostuksen lähtökohdista. Jokainen lapsi saa myös tarvittavan tuen kartuttaakseen taitojaan.

Olemme hankkimassa materiaaleja niin että se mahdollistaa kaikkien lasten liikuntaan/liikkumiseen osallistumisen tasa-arvon.

Kunnassamme on käytössä leikkikortit, joissa on tekstin lisäksi myös kuvia ja näissä kuvissa näkyy paljon ulkomaalaistaustaisia lapsia sekä liikuntarajoitteisia. Kaikkiin kortteissa näkyviin leikkeihin on mahdollista osallistua esim. pyörätuolissa istuen.

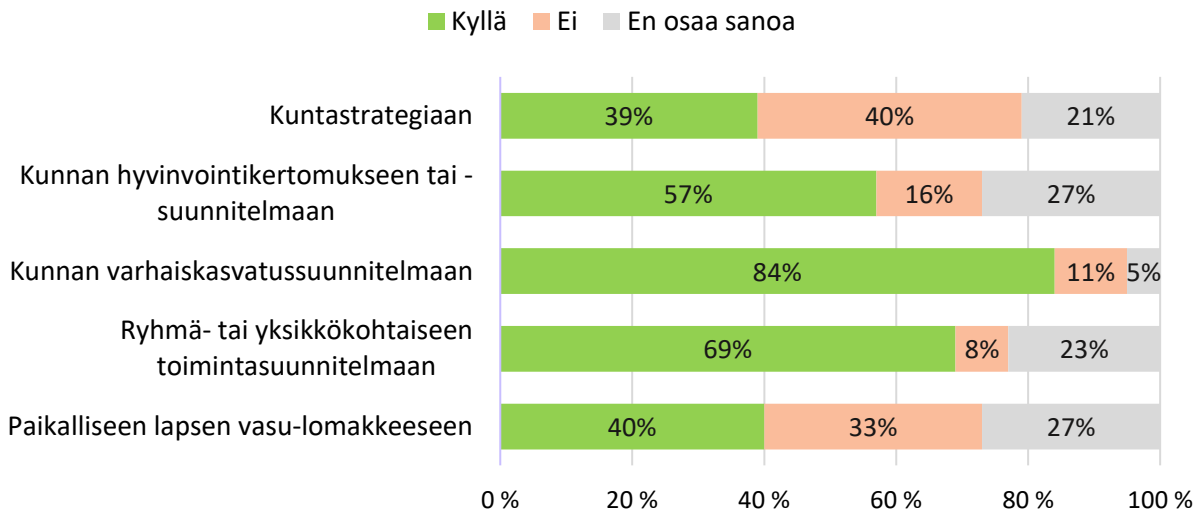
Yhdenvertaisuuden edistäminen on kiinteä osa varhaiskasvatussuunnitelman mukaista toiminnan suunnittelua ja toteutusta. Asiaa ei ehkä kumminkaan ole tarkasteltu nimenomaan liikkumisen näkökulmasta, tätä tarkastelukulmaa voisimme tuoda esiin enemmänkin!

Lähinnä aikuisten kannustamista siihen, että he eivät jätä tekemättä asioita minkään/kenenkään lapsen rajoitteen takia, vaan yrittävät löytää ratkaisuja ja uskaltavat ottaa kaikki mukaan.

Kuva 2. Koordinaattoreiden avoimia vastauksia yhdenvertaisuuden edistämisestä Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnassa (n=22).

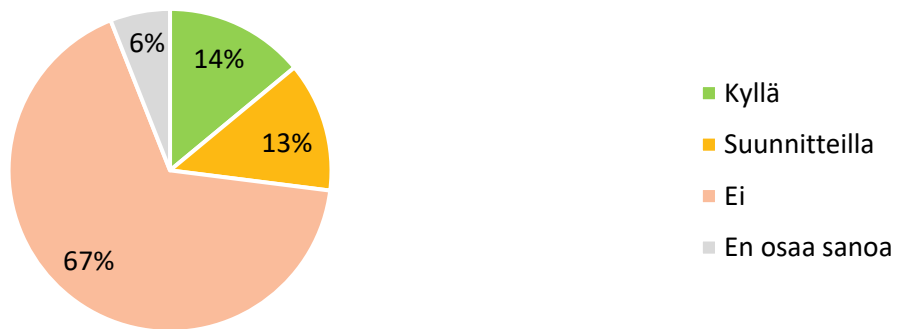
Toiminnan vakiintuminen

Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnan kirjaaminen kunnan strategiaan ja eri tasoihin suunnitelmiin on tärkeää vakiintumisen kannalta. Koordinaattoreista 39 prosenttia arvioi, että heidän kunnassaan toiminta on kirjattu kuntastrategiaan (kuvio 12). Yleisimmin kirjauksia oli tehty kunnan varhaiskasvatussuunnitelmaan ja ryhmä- tai yksikkökohtaiseen toimintasuunnitelmaan. Kirjaukset eivät välttämättä ole koordinaattoreiden tiedossa, sillä monien suunnitelmien kohdalla noin neljännes ei osannut antaa arviotaan.

Kuvio 12. "Onko Liikkuva varhaiskasvatus -toiminta tai sen sisältöjä kirjattu..." (n=75).

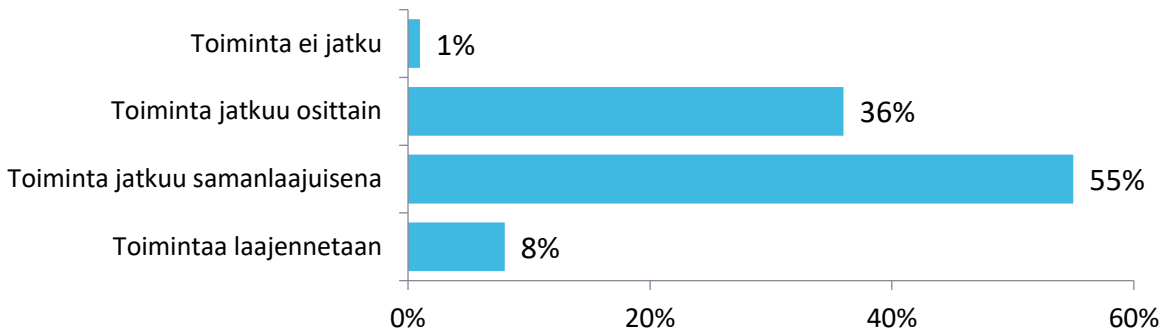
Liikkuva varhaiskasvatus -koordinaattorin tehtävää ei ollut vakinaistettu, eikä vakinaistaminen ollut suunnitteilla 46 kunnassa (67 %) (kuvio 13). Vakinaistamista suunniteltiin tai tehtävä oli jo vakinaistettu 19 kunnassa (27 %). Koordinaattorin jo vakinaistaneista kymmenestä kunnasta kuusi oli väestömäärältään suuria ainakin 20 000 asukkaan kuntia ja neljä alle 20 000 asukkaan kuntia.

Kuvio 13. "Onko Liikkuva varhaiskasvatus -koordinaattorin tehtävä vakinaistettu kunnassasi?" (n=69)

Kyselyn toteuttamishetkellä 36 kunnassa (52 %) oli käynnissä aluehallintoviraston rahoittama Liikkuva varhaiskasvatus -hanke³. Hankeavustusta aiottiin hakea tulevalle vuodelle 11 kunnassa. Koordinaattoreista 20 vastasi etteivät he osaa sanoa haetaanko Liikkuva varhaiskasvatus -toimintaan erillisrahoitusta tai hankerahaa. Koordinaattoreista 43 vastasi, että avustusta ei olla hakemassa.

Koordinaattorit suhtautuivat Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnan jatkumiseen kunnassaan myönteisesti (kuvio 14). Yli puolet arvioi, että toiminta tulee jatkumaan saman laajuisena ja noin kolmannes arveli toiminnan jatkuvan osittain. Lähes 10 prosenttia ilmoitti toiminnan laajenevan.

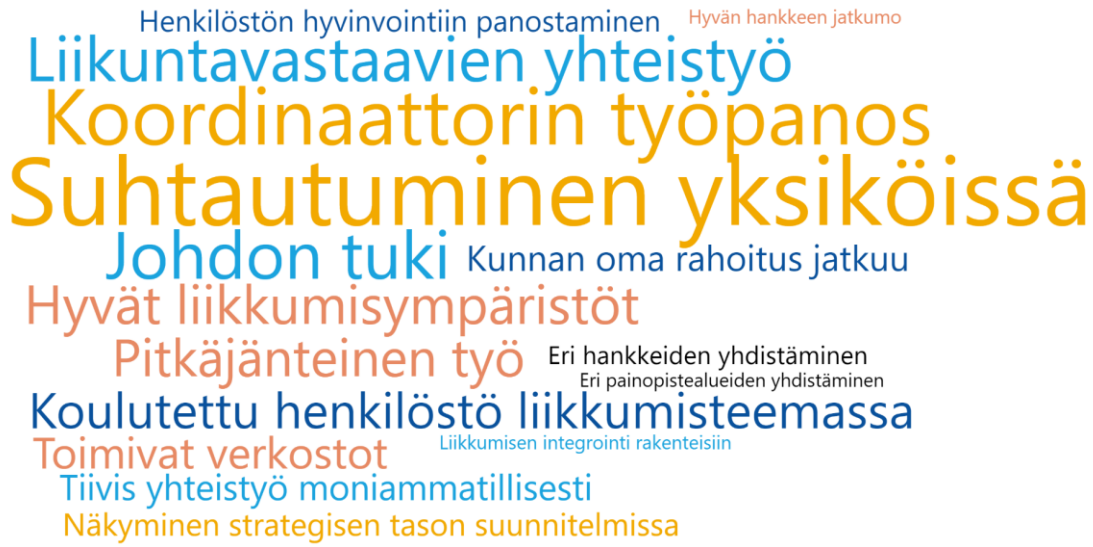
Kuvio 14. "Miten arvioit Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnan jatkuvan kunnassasi vuoden 2022 jälkeen?" (n=75).

Koordinaattorit kuvailivat toiminnan jatkumista tarkemmin avoimella vastauksella. Vastaukset viestivät toiminnan vakiintumisesta kunnan rakenteisiin (kuva 3). Vastauksista oli tulkittavissa kaksi näkökulmaa. Vastajat kuvasivat toiminnan jatkumista joko kunnan ja varhaiskasvatuksen rakenteiden näkökulmasta tai hankenäkökulmasta. Näkökulmien erot näkyvät toiminnan pysyvyydessä: toiminnan kuvaaminen rakenteiden näkökulmasta kertoo vakiintumisen vahvemmissa edellytyksistä.

Kuva 3. Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnan jatkuminen kunnissa. Liikkuva varhaiskasvatus -kuntakoordinaattorikyselyn avointen vastausten analyysi (n=66).

Koordinaattoreita pyydettiin valitsemaan yhdestä kolmeen Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnan vakiintumista eniten edistävää ja estävää tekijää ennalta annetuista vaihtoehdoista (kuvat 4 ja 5). Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnan vakiintumista edisti yleisimmin (51 %) varhaiskasvatushenkilöstön myönteinen suhtautuminen, koordinaattorin työpanos (40 %) ja johdon tuki (32 %). Liikuntavastaavien yhteistyön ilmoitti kolmen eniten edistävän tekijän joukkoon 29 prosenttia ja hyvät liikkumisympäristöt 24 prosenttia koordinaattoreista.

Kuva 4. Liikkuva varhaiskasvatus -toimintaa eniten edistävät tekijät (n=75).

Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnan vakiintumista esti yleisimmin (40 %) henkilöstön kuormittuminen ja rahoituksen päätyminen (32 %). Koordinaattoreista noin 30 prosenttia arvioi, että sitoutumisen sekä osaamisen ja toiminnan vaihtelevuus eri yksiköiden välillä on yksi vakiintumista eniten estävä tekijä. Joka viides koordinaattori arvioi esteeksi sen, että vastuuhenkilöitä ei ollut nimetty.

Kuva 5. Liikkuva varhaiskasvatus -toimintaa eniten estävät tekijät (n=75).

Yhteenveto ja pohdinta

Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnan tavoitteena on tarjota päivittäisiä liikkumisen mahdollisuuksia kaikille varhaiskasvatuksen piirissä oleville lapsille. Kuntatasoinen koordinaatio edesauttaa toiminnan kehittämistä yhdenmukaisemmaksi toimipaikkojen välillä. Lähes jokaisessa koordinaattorikyselyyn vastanneista kunnista Liikkuva varhaiskasvatus -toimintaa toteutettiin kaikissa kunnallisen varhaiskasvatuksen toimipaikoissa. Toiminta ei ollut yhtä yleistä yksityisen varhaiskasvatuksen toimipaikoissa.

Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnan koordinaatiosta vastasi kunnissa yleisimmin hanke- tai liikuntakoordinaattori tai varhaiskasvatuksen johtotehtävissä oleva henkilö. Koordinointiin käytettävä työaika oli harvoin määritelty. Keskeisimmät työtehtävät olivat toiminnan suunnittelu, toteutuksen seuranta ja yksiköiden lähituki. Pienissä kunnissa koordinaattorit ohjasivat usein myös liikuntaa. Osa koordinaattoreista koki, että työtehtäviä on liikaa suhteessa käytettävissä olevaan työaikaan, mikä voi lisätä heidän kuormittumistaan.

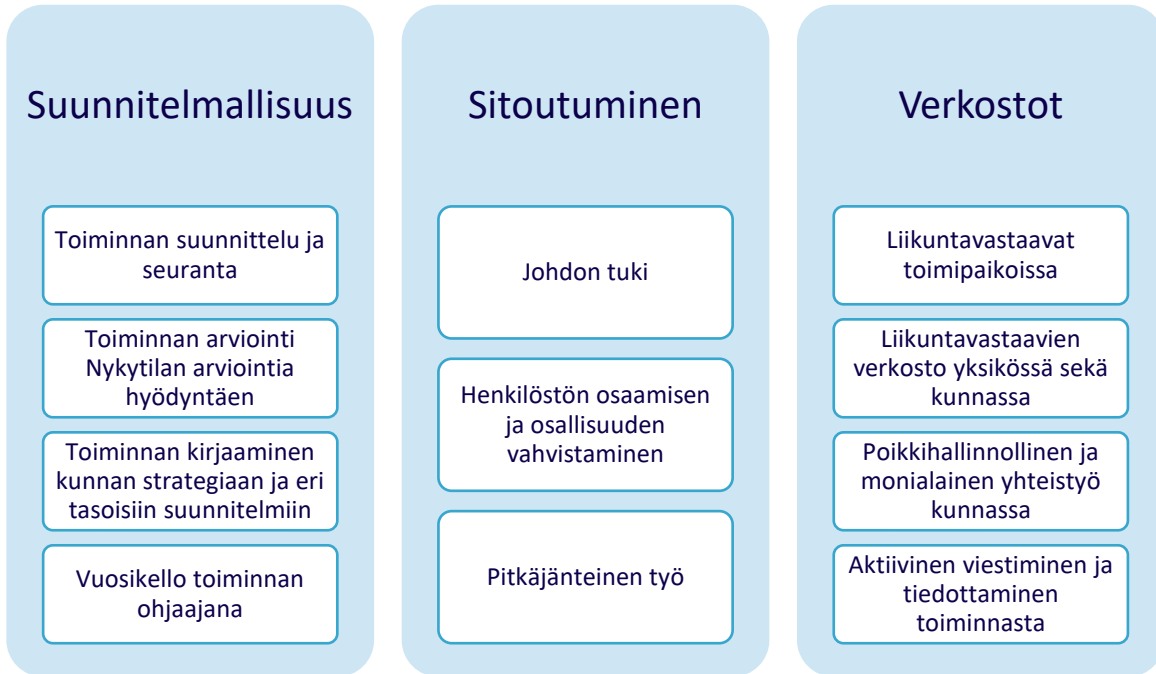
Koordinaattorit tekivät yhteistyötä kunnan sisällä ja toimivat myös kuntatasoa laajemmissa verkostoissa. Toimipaikkojen liikuntavastaavat ovat tärkeitä kumppaneita koordinaattoreille yksiköiden tavoittamiseksi ja tukemiseksi. Liikuntavastaavien verkostossa on mahdollista jakaa kokemuksia ja ideoita sekä hyödyntää vertaisuutta toiminnan kehittämisessä. Koordinaattorin yleisimmät yhteistyötahot olivat liikuntapalvelut, -järjestöt ja -seurat. Liikuntatoimijoiden lisäksi olisi tärkeää pyrkiä vielä monialaisempaan yhteistyöhön. Tiiviimpää yhteistyötä toivottiin esimerkiksi neuvolan kanssa. Keskeistä on, että kunnan eri sektorit sekä paikalliset kumppanit voivat löytää prosessista kukin omat näkökulmansa.

Kuva 6. Kuntatason koordinaattorin tehtävät tiivistettynä.

Liikkuvan varhaiskasvatuksen kirjaaminen kunnan strategiaan ja eri tasoihin suunnitelmiin on tärkeää toiminnan vakiintumisen kannalta. Kirjauksia oli yleisimmin kuntien varhaiskasvatussuunnitelmissa ja ryhmä- tai yksikkökohtaisissa toimintasuunnitelmissa. Noin neljäsosa kunnista oli vakinaistanut koordinaattorin tehtävän tai vakinaistaminen oli suunnitteilla. Koordinaattoreista kaksi kolmasosaa arvioi Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnan jatkuvan kunnassa vähintään saman laajuisena myös tulevaisuudessa. Tulos oli myönteinen siihen nähden, että vasta kyselyn toteuttamisen jälkeen tuli tieto valtionavustuksen jakamisesta vuodelle 2023.

Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnan vakiintumisen edellytyksiä

Koordinaattoreiden mukaan Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnan vakiintumista edistävät eniten varhaiskasvatushenkilöstön myönteinen suhtautuminen, koordinaattorin työpanos ja johdon tuki. Vakiintumisen esteiksi koetaan henkilöstön kuormittuminen, sitoutumisen vaihtelevuus toimipaikoissa ja rahoituksen päätyminen. Sitoutumisen kannalta on tärkeää, että koko henkilöstön osallistumista liikunnallisen toimintakulttuurin kehittämiseen tuetaan. Johdon strategiset päätökset ja tuki voivat auttaa toiminnan jatkumisessa, kun hankerahoitus päättyy.

Tällä hetkellä erityisesti varhaiskasvatushenkilöstön kuormittuminen herättää huolta ja voi näkyä motivaation heikkenemisenä kehittämistoimia kohtaan. Henkilöstön hyvinvointi ja osallisuus on tärkeää huomioida jatkossa vahvemmin Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnan toteuttamisessa. Lasten sukupuolten välinen tasa-arvo, toimintarajoitteet ja ulkomaalaistaustaiset lapset oli koordinaattoreiden arvion mukaan yleensä huomioitu Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa, mutta harvat kuvasivat yhdenvertaisuuden edistämistä kuitenkaan tarkemmin. Kuntiin tarjottavalla koulutuksella voidaan lisätä tietoutta yhdenvertaisuuden edistämisestä konkreettisella tasolla.

Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnan suunnittelun, kehittämisen ja arvioinnin tueksi on olemassa Nykytilan arviointi varhaiskasvatukseen -työkalu. Sen avulla kunnat voivat seurata toimintavuosittain liikunnallisen toimintakulttuurin kehittymistä sekä yksiköissä että kuntatasolla. Nykytilan arvioinnin täyttämiseen ja hyödyntämiseen kannustaminen on yksi koordinaattoreiden yleisimmistä työtehtävistä. Toiminnan säännöllinen seuranta ja arviointi auttaa myös kehittämistoimien valinnassa kuntatasolla.

Lisätietoja

Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelma: liikkuvavarhaiskasvatus.fi
Likes, Strateginen tietotuotanto (Liikkuva varhaiskasvatus, Liikkuva koulu ja Liikkuva opiskelu -ohjelmien seuranta): www.jamk.fi/fi/projekti/aktiivisempi-toimintakulttuuri
www.jamk.fi

Lähteet

- 1) Liikkuva varhaiskasvatus -rekisteri. 2022. Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelmaan rekisteröityneet varhaiskasvatuksen toimipaikat. Likes, Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- 2) Ilo kasvaa liikkuen -ohjelma-asiakirja. 2018. Varhaiskasvatuksen liikkumis- ja hyvinvointiohjelma. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 357. Likes.
- 3) Seurantatietoa liikunnallisen elämäntavan paikallisista kehittämishankkeista. 2022. Päivittyvä raportti. Likes, Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Viitattu 22.12.2022.
- 4) <https://www.jamk.fi/fi/projekti/liikunnan-paikallisten-kehittamishankkeiden-seuranta>